

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

To in ono iz Španije

Vi se gotovo sprašujete, kako je bilo mogoče, da je katoliško špansko ljudstvo po prevratu dalo svoje glasove za liberalno večino ustavodajne skupščine. Vzroki tega pojava ležijo v španski zgodovini, o kateri pa danes ne bomo govorili. Fakt je, da je rezultat teh volitev katoličane presenetili, ker so se katoličani zanašali na protekcijo države, ki jo je uživala katoliška vera in Cerkev po konkordatu iz leta 1851, in si niso mogli predstavljati, da bo se medtem, ko je španska cerkev pod zaščito bourske krone spala, polastile ljudstva druge sile.

Izrek, da je Španija najbolj katoliška dežela sveta, je enostavna pravljica. Ta romantična iluzija je vzrok, da so katoličani držali roke križem, pozabljajoč, da je treba vztrajnega in neoprtganega dela, ako hočemo katerikoli narod ohraniti veren v katoliškem zmislu, naj bodo tradicije tega naroda še tako katoliške. V resnici živi v Španiji velika večina moških praktično življenje brez vsake vere. Velika večina moških sploh ne hodi v nedeljo k službi božji in se vzdržuje sprejema zakramentov tudi na veliko noč. Popolnoma pravilno je zapisal Miguel de Unamuno: »Katolicizem v Španiji je bolj estetičen in zunanje-obredni, nego dogmatičen in etičen.« Katolicizem se smatra v Španiji kot nekakša zgolj družabna dolžnost, ki veže človeka od časa do časa, da izkazuje narodni veri zunanjo čast in spoštovanje, nikakor pa mu ne sme nalagati nobenih žrtv. Da mora vera imeti moralen vpliv, posebno na mladega človeka, to pri nas stoji samo v bukvah, v resnici pa je ta vpliv čisto minimalen. Mladina zlasti v mestih in spolnem oziru ne sledi sploh nobenim zakonom, kakor samo svojemu ugodju. In tako je tudi v drugih zadevah. Skoraj vsak Španec je član te ali one bratovščine, ima med svojimi sorodniki gotovo vsaj enega duhovnika, nosi škarpulirje in medalje, pa niti svoje nedeljske verske dolžnosti ne spolnjuje.

Neprepredljivo škodo je vedno prizadevala katoliški cerkvi v Španiji njena velika odvisnost od države. Zgodovina nam pove, kako velike borbe so imeli rimski papeži s katoliškimi vladarji Španije od Filipa II. dalje, da branijo Cerkev pred državnim varuštvom in vsemogočnostjo. Tako je ostalo do danes. Po določbah konkordata iz leta 1851 prezentira škofove kralji. To je seveda imelo za posledico, da so se imenovali za škofove možje, ki so bili režimu ljubi in so se mu uklanjali. Zelo težko je bilo, da bi bil prišel na vodilno mesto v španski cerkvi mož, ki bi imel kakšno iniciativo. Posebnost nekdanjega španskega konkordata pa je tudi ta, da tudi župnike prezentira krona, ki je patron večine španskih župnij. Tako ima škof v Španiji vezane roke tudi pri upravi svoje škofije in more svobodno imenovati samo vikarje. Veliko moč se v Španiji odtegne dušnemu pastirstvu tudi po členu 25 konkordata, ki daje kroni pravico menjaje se s škofom imenovati za današnje razmere veliko previsoko število kanonikov in beneficij pri stolnicah. Dekan kapitla je vedno imenovan od kralja. Številki ne bom navajal, ampak v Vašo informacijo povem samo to, da ima na pr. stolna katedrala v Sevilji 28 kanonikov in 22 beneficij, nekatera druga mesta pa imajo še več.

Kar se tiče vzgoje duhovništva, vstopa kandidat za duhovnika v Španiji v semenišče z desetimi letom starosti in ostane v njem do svojega posvečenja. Ker je izbira duhovniške službe pri nas še vedno zelo odvisna od sklepa rodbine, manjka v škofijah stroge selekcije duhovniškega naraščanja, ki je za uspešno dušno pastirstvo nujno potrebna. Prvi sin španske familije je dedič, drugi postane duhovnik, prvorojena hči se omoži, druga pa gre v samostan. Kandidat za duhovništvo absolvir v semenišču tako gimnazijsko kakor bogoslovsko izobrazbo. Španske univerze nimajo bogoslovne fakultete. Kvaliteta humanistične in bogoslovne vzgoje duhovniškega kandidata se v Španiji lahko mirno meri z vzgojo posvetne gimnazije in vseučilišča. Ima pa to veliko hibo, da duhovnik ne pride v stik z laično inteligenco in tvori tako-rekto svet zase, ki nima na kulturno in politično življenje ter na etos narodne inteligence nobenega vpliva.

Večina španske dušebrižne duhovščine živi celo za španske razmere revno. Neka naša posebnost je tudi, da naša duhovščina večinoma ne živi skupno v župnišču, ampak bodisi v svoji lastni družini, bodisi pri kom v najemu ali pa tudi enostavno v gostišču (hotelu). Sicer pa se pri nas, zlasti na jugu, razvija vse življenje večinoma na ulici, kar zelo otežkoča zbrano notranje življenje. Naša duhovščina je tudi jako slabo porazdeljena po škofijah. V nekaterih škofijah je duhovščina veliko preveč, drugod pa škof župnik oskrbovati po tri župnije in več. Poznam okraje, ki so malodane poganski, in celo na deželi se zgodi, da naletite na prebivalstvo, ki nima jasnega pojma o Bogu, Kristusu in Eucharistiji. Ponekod ne poznajo niti desetih božjih zapovedi in veliko Špancev je, ki ne znajo niti Očenaša, kaj še drugih molitev! Imamo moše, ki niso nikoli prestopili praga cerkve, in otroke, ki ne vedo, kaj je križ.

V mestih samih je večkrat več kot zadosti duhovščine, ki pa je osredotočena v središču, do čim so predmetja zanemarjena. Mestne župnije so veliko preobsežne. Manjka nam sploh sistematičnega dela in razdelitve sil ter načrta. Silno slabo je preskrbljeno za verski pouk. To je v zvezi z zanemarjenostjo pouka v španski sploh. Na veru je analfabetov 30 do 40%, na jugu pa celo 70 do 80%. Verouk podaja učitelj eno uro na teden, župnik pa enkrat na teden krščanski nauk v cerkvi. Zaradi pomanjkanja učitelja je ta verski pouk minimalen. Duhovnik podeljuje krščanski nauk v cerkvi navadno samo prvoočnjancem. Ker je španski otrok sploh nemaren, lahkomišljen in brez vsake vztrajnosti, ima ta cerkveni pouk tem

Novo vlado sestavlja 22 ministrov

Odstop stare in imenovanje iste nove vlade

Belgrad, 3. sept. AA. Davi ob 9 in pol je bila seja ministrskega sveta pod predsedstvom armijskega generala Petra Živkovića. Na seji je predsednik vlade ugotovil, da je z uveljavitvijo ustave nastal nov položaj. Predsednik vlade se je zahvalil tovarišem za dosedanje sodelovanje in jim sporočil, da bo predložil ostavko vsega kabineta, da bi mogel Nj. Vel. kralj po uveljavitvi ustave sklepati o novi vladi.

Predsednik ministrskega sveta se je nato odpeljal v dvor na Dedinju in predložil ostavko svojega kabineta. Ob 11 se je ponovno sestal ministrski svet. Predsednik ministrskega sveta je sporočil, da je Nj. Vel. kralj sprejel ostavko vsega kabineta in da ga je Nj. Vel. kralj pooblastil, naj ponovno sestavi novo vlado.

Na predlog ministrskega sveta je Nj. Vel. kralj imenoval novo vlado v dosedanjem sestavu.

Vsi člani nove vlade so prisegli.

Seji so prisostvovali vsi gg. ministri, razen dr. Voje Marinkovića, ministra zunanjih del, ki je v Zenevi, in Ivana Pucija, ki je bolan.

Belgrad, 3. sept. AA. Danes 3. septembra je Nj. Vel. kralj Aleksander I. podpisal ukaz s podpisom predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje zadeve, armijskega generala Petra Živkovića. Ukaz se glasi:

Mi, Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije, sprejemamo ostavko kraljevske vlade ter jo razrešujemo njene dolžnosti in stavljam na razpoloženje ter imenujemo za predsednika našega ministrskega sveta in našega notranjega ministra našega častnega adjutanta armijskega generala Živkovića R. Petra.

za našega ministra brez portfelja Uzunovića K. Nikolo,
za našega ministra brez portfelja Timotjevića I. Kosto,
za našega ministra brez portfelja Stanića Andro,
za našega ministra zunanjih del dr. Marinkovića Vojislava,
za našega gradbenega ministra dr. Kramerja Alberta,
za našega ministra brez portfelja dr. Palečka Ivana,
za našega ministra trgovine in industrije dr. Kumanudija Kosto,
za našega ministra brez portfelja Pucija Ivana,
za našega ministra pri predsedništvu ministrskega sveta dr. Srskića Milana,
za našega ministra pravde dr. Kojića Dragotina,

za našega ministra prosvete Maksimovića Božo,
za našega ministra za šume in rudnike dr. Sibenika Stanka,
za našega ministra brez portfelja dr. Svrlijo Stanka,
za našega prometnega ministra inž. Radivojevića Lazarja,
za našega ministra brez portfelja Preko Nikolo,
za našega poljedelskega ministra Neudorlerja Mirka,
za našega ministra vojske in mornarice Stojanovića Z. Dragomirja,
za našega finančnega ministra dr. Gjurića Gjorgja,
za našega ministra za socialno politiko in narodno zdravje dr. Kostrenčiča Mirka,
za našega ministra brez portfelja Matice Pavla,
za našega ministra brez portfelja dr. Hasan-Begovića Avda.

Predsednik našega ministrskega sveta in naš minister za notranje zadeve naj izvrši ta ukaz.

Aleksander s. r.

Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve častni adjutant Nj. Vel. kralja armijski general Živković R. Peter s. r.

Angleži varčujejo

Delavska opozicija se pripravlja na volitve

London, 3. sept. Z. Danes popoldne se je vršila seja vlade, na kateri je bil izdelan program o državnem varčevanju. Razven ministrskih redukcij — nova vlada šteje le 12 ministrov — bodo znižali plače vsem državnim uradnikom in nameščenem za 10%, istotako podpre brezposelnim. Davki ne bodo povišani, razen na luksuzno blago, ki bo znatno obremenjeno.

Bojna napoved delovne stranke.

London, 3. sept. S svojim manifestom je delavska stranka zavzela proti MacDonaldu mnogo ostrejšo stališče, kakor je bilo po izjavah zadnjih dni pričakovati. Nekdanji člani laburističnega kabineta so novi vladi odrekli vsako sodelovanje in prešli v neomejeno opozicijo. Vodja strokovnih organizacij Cock, je idoč od strankinega kongresa izjavil, da delavske manifest pomenja vojno, nakar je še izjavil, kakor poroča »New Leader«, da poslej pričenjajo delavci boj z vlado »gloves off«.

Vseбина sporazuma z Vatikanom

Mussolini obišče sv. očeta?

Rim, 3. sept. O sporazumu med sv. stolico in fašistično vlado je izdala agencija Stefani naslednje poročilo: »Po razgovorih med sv. stolico in italijansko vlado glede razpusta mladinskih krožkov pod okriljem Italijanske katoliške akcije in glede delovanja te poslednje je prišlo do sporazuma naslednje vsebine:

1. Italijanska katoliška akcija je bistveno škofijska in je neposredno podrejena škofom, ki določajo njene cerkvene in laične voditelje. Za voditelje se ne bodo smeli postaviti tisti, ki so pripadli režimu nasprotnim strankam. V skladu s svojimi nameni verskega in nadnaravnega značaja se katoliška akcija nikakor ne bavi s politiko in se v svojih zunanjih organizatorienih oblikah vzdržuje vsega, kar je lastno in tradicionalno političnim strankam. Krajevna društva katoliške akcije bodo imela državni prapor.

2. Katoliška akcija ne sme ustanavljati strokovnih in sindikalnih društev; ne nalaga si torej nalog sindikalnega značaja. Njeni notranji strokovni odseki, ki sedaj obstojijo v zmislu zakona od dne 3. aprila 1926, imajo izključno duhovni in verski namen ter hočejo poleg tega delati na to, da bi sindikat, juridično priznan, čedalje bolj odgovarjal načelom sodelovanja med stanovi in socialnim ter narodnim namenom, ki jih hoče država v katoliški deželi s sedanjo ureditvijo doseči.

3. Mladinski krožki, podrejeni katoliški akciji, se bodo nazivali »Mladinski krožki katoliške akcije«. Ta društva bodo lahko imela izkaznice in znake, ki strogo odgovarjajo njihovemu verskemu

brez rokavic. Prepada med delavsko stranko in njenim nekdanjim voditeljem je popoln in zadržanje delavskih sindikatov je tako ostro, da lahko rečemo, da se Anglija nahaja poslej v latentnem razrednem boju.

Iz pisanja delavskega časopisja, iz govorov voditeljev in iz splošnega zadržanja stranke je povsem jasno, da se pripravlja na volitve, ki jih bo to pot »Labour Party« vodila s skrajnimi socialističnimi gesli. Ko so te dni liberalci v Manchester Guardianu izdali apel na narod, da naj v težki uri pozabi vse razredne predsodke, so laburisti takoj reagirali v ostrem tonu, češ da je sedanja finančna kriza le povod kapitalistom, da se na stroške delovnih slojev odtegujejo njenim posledicam. Padec delavske vlade da je povzročila zarota mednarodnega kapitalizma. Še večjo pozornost je vzbudilo dejstvo, da je pod člankom podpisan Henderson, ki je dve leti kot zunanji minister vodil angleško državno politiko.

namenu, ter ne bodo smela nositi druge zastave razen narodne (državne) in lastnega verskega prapora. Krajevne organizacije se ne bodo bavile z nikakršnim delovanjem telovadnega ali športnega značaja in bodo prirejale prireditve samo rekreativnega in vzgojnega značaja v skladu s svojim verskim namenom.

Rim, 3. sept. Po sklepu sporazuma z Vatikanom je ministrski predsednik Mussolini pisal sv. očetu pismo, o katerega vsebini ni mogoče doznati nič določnega. Govorijo pa, da je Mussolini v pismu izrazil svoje zadoščenje nad doseženim sporazumom. Mussolini nadalje govori o možnosti svojega obiska pri sv. očetu.

»Osservatore Romano« je objavil uradno vsebino dogovora glede Katoliške akcije. V pripombi izraža list svoje veselje, da je prišlo do sprave, ki se je veselijo katoličani po vsem svetu. List pripominja, da je po tem sporazumu zopet možna istočasna pripadnost h Katoliški akciji in k fašistični stranki.

Milan, 3. sept. tg. V Rimu je bil nujno sklican direktorij fašistične stranke, ki je poslal Mussolinu brzojavno zagotovilo, da z zadovoljstvom sprejema dogovor med sv. stolico in italijansko državo o Katoliški akciji, da izraža duceju svojo udano hvaležnost in da je zvest papežu in čuvstvom fašizma.

Zagrebska vremenska napoved. Precej stalno in jasno, s prehodnimi oblaki. Zmerno toplo.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno, deževno, nekoliko hladneje.

ukoreninjeno je katoličanstvo pri nas samo v Baskih, v Navarri in Aragonu, odkoder bo morala priti duhovna obnova in prepored španskega katoličanstva. Kar je bilo dozdaj naših verskih organizacij, niso zajemale širokih slojev ljudstva, ampak večinoma samo ženske in male krožke bogatih aristokratov.

Položaj našega verskega življenja in naše Cerkve je torej vse kaj drugega kakor rožnat, toda mi ga smatramo kot pot trpljenja in očiščenja, in smo prepričani, da bo katolicizem po tolikih izkušnjah v Španiji resnično zopet vzcvetel kot dejansko največja kulturna sila Španije, kar je enkrat bil.

Madrid, 30. avgusta.

Francesco Perez Rodriguez.
(Copyright 1931 by C. P. I. E. C.)

Pogajanja med Francijo in Italijo napredujejo

Rim, 3. sept. Z. Današnja »Tribuna« piše v uvodnem članku, da se pogajanja za mornariški sporazum med Italijo in Francijo nadaljujejo pod zelo ugodnimi pogoji. V nekem poročilu iz Londona trdi »Tribuna«, da je tudi britanska vlada dobila prepis francoske note, ki je bila te dni poslana italijanski vladi in ki obsega konkretne predloge glede sporazuma za omejitev in redukcijo pomorskega oboroževanja. Kopija te francoske note je bila poslana obenem tudi italijanski delegaciji v Zenevo, ki ima nalogo, da sklene definitivni sporazum o mornariškem vprašanju. Nadalje piše »Tribuna«, da so italijansko-francoska pogajanja trenutno najvažnejši dogodek v Zenevi.

Avstrija se odrekla carinski zvezi z Nemčijo

Zeneva, 3. sept. AA. Avstrijski zunanji minister dr. Schober je sporazumno z nemško delegacijo danes izjavil v evropski komisiji, da se Avstrija odreče nemško-avstrijske carinske zveze. Dr. Schober je dalje izjavil, da upa, da bo s tem sklepom Avstrija pripomogla k potrebnim pomiritvi in k konstruktivnemu sodelovanju.

Zeneva, 3. sept. AA. Minister zunanjih zadev dr. Curtius je izjavil v evropski komisiji, da Nemčija opusti carinsko zvezo med Avstrijo in Nemčijo.

Nanking v nevarnosti

Nanking, 3. sept. AA. Ker reka Jangtse stalno narašča, je glavno mesto Kitajske Nanking v veliki nevarnosti, da ga ne poplavijo narasle vode. Zapadno mesta so razbesneli valovi predrl tri važne nasipe. V okolici mesta je polno beguncev, ki so se zatekli na mestno obzidje. Oblasti so odredile vse potrebno, da preprečijo poplavo mesta.

Angleško posojilo podpisano

Pariz, 3. sept. AA. »Excelsior« poroča, da je posojilo 2500 milijonov frankov, sklenjeno po angleški vladi v Parizu, bilo včeraj donalno vse podpisano. Posojilo je bilo torej podpisano v 48 urah. Finančni krogi vidijo v tem velik finančni uspeh.

Upor mornarjev v Chile

Santiago de Chile, 3. sept. Z. Uporni mornarji nameravajo zapustiti vojne ladje in imajo častnike še vedno zaprte. Govorijo se, da bo vlada proti upornikom poslala podmornice in 30 bombnih letal, ki so ostali zvesti vladi. Chilenska vlada je odstopila, za jutri pa je sklicano izredno zasedanje kongresa, da se izda sklep glede proglašitve obsebnega stanja.

Slovenija dobi tri delavske azile

Ljubljana, 3. septembra.

Danes se je vršila v prostorih Borze dela važna seja, ki so se je udeležili: Ves upravni odbor Borze dela, zastopnika mestne občine dr. Bohinjec in Tavčar ter zastopnika Delavske zbornice Urtnik in Juvan. Seja je sklenila, da bo Borza dela zgradila prihodnje leto v Ljubljani velik azil za delavce. Za zgradbo tega azila bo prispevala Centralna borza dela 4 milijone dinarjev iz fonda za ustanavljanje socialnih institucij, mestna občina pa zemljišče. Zaenkrat je predvideno, da bo delavski azil stal tam, kjer sedaj stoji Dohodarsveni urad. Ta pa si tako in tako namerava zgraditi v bližini lastno poslopje. Azil je preračunan za 180 preskrbovancev. Obsegal pa bo tudi veliko javno kuhinjo. Dalje se je odobrilo, da se zgradi tudi v Mariboru delavski azil in bo Borza dela prispevala zanj poldrug milijon dinarjev. Tretji azil pa se bo zgradil v Murski Soboti, za katerega bo Borza dela prispevala pol milijona dinarjev.

